ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 13-Nov-2014, 16:00
CMS/CFO: Sann Rada

នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ លោក **ខៀវ សំផន**

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម៖ **បារាំង**

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី ១៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៤

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖ **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្ដោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីទទួលបន្ទុកផ្នែកសំណុំរឿង និងឯកសារ៖

ហត្ថលេខា៖

គោលជំហររបស់លោក ខៀវ សំផន បន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេច
របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង E320/1

ដាក់ដោយ៖

មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន

មេធាវី គង់ សំអុន

មេធាវី Anta GUISSÉ

មេធាវី Arthur VERCKEN

ដាក់ជូន៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

ចៅក្រម Claudia FENZ

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

ជំនួយការ៖
លោកស្រី សេង សុជាតា
កញ្ញា Marie CAPOTORTO
កញ្ញា Soumeya MEDJEBEUR
លោក Pierre TOUCHE
កញ្ញា អ៊ួច ស្រីផាត់
លោក Clément BOSSIS

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖
លោកស្រី ជា លាង
លោក Nicholas KOUMJIAN

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

មេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា

គោលជំហរនៅមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

<u>វិធានីតិវិធី</u>

១. តាមរយៈសេចក្ដីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ("អង្គជំនុំជម្រះ") បានបដិសេធសំណើរបស់លោក ខៀវ សំផន សុំឲ្យពន្យារពេលចាប់ផ្ដើមសវនាការលើសំណុំរឿង ០០២/០២ រហូតដល់ពេលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ("តុលាការកំពូល") ចេញសាលដីកាស្ដាពរ ឬជាជម្រើសមួយទៀត សុំប្ដឹងជំទាស់ចិត្តចៅក្រម[1]។ នៅថ្ងៃដដែលនោះ អង្គជំនុំជម្រះបានចេញដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទចាប់ផ្ដើមសវនាការលើអង្គសេចក្ដី វគ្គដំបូង ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ដល់ថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ("ដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ")[2]។

២. តាមរយៈសំណើថ្មី ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ លោក ខៀវ សំផន បានសុំឲ្យពិចារណាឡើងវិញលើដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ និងសុំពន្យារពេលសវនាការលើសំណុំរឿង ០០២/០២ ទៅក្រោយពេលចេញសេចក្ដីសម្រេចលើបណ្ដឹងជំទាស់ចិត្ត ហើយទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គឺនៅក្រោយពេលដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ។ តាមរយៈសេចក្ដីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ អង្គជំនុំជម្រះបានបដិសេធសំណើនេះ[3]។

៣. ក្នុងអំឡុងសវនាការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់ កាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ លោក ខៀវ សំផន បានបញ្ជាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះដំបូងថា ការបើកសវនាការលើសំណុំរឿង ០០២/០២ ក្នុងពេលដំណាលគ្នាជាមួយនឹងការតាក់តែងសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ មិនអាចឲ្យគាត់ និងមេធាវី

---

[1] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ ខៀវ សំផន សុំពន្យារការចាប់ផ្ដើមសំណុំរឿង ០០២/០២ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E314/5**។

[2] ដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់សវនាការលើអង្គសេចក្ដី ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E316.1** និងឧបសម្ព័ន្ធ **E316.1** ("ដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ")។

[3] សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើជាបន្ទាន់របស់ ខៀវ សំផន សុំឲ្យពិចារណាឡើងវិញលើដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទសម្រាប់សវនាការលើអង្គសេចក្ដីក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E314/5/3**។

ការពារក្តីរបស់គាត់ ផ្តង់អារម្មណ៍លើសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខបានទេ។ ដោយសារតែការចំណាយពេលលើសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ មានសារៈសំខាន់ជាងការចំណាយពេលលើសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ លោក ខៀវ សំផន បានពន្យល់ថា គាត់ត្រូវបង្ខំចិត្តផ្តល់អាទិភាពលើនីតិវិធី ដែលកាលកំណត់ និងបញ្ហាប្រឈម មានសារៈសំខាន់ជាង ក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃការជំនុំជម្រះក្តីលើរូបគាត់[4]។ ជាក់ស្តែង ដោយហេតុថាអង្គជំនុំជម្រះដែលត្រូវជំនុំជម្រះសំណុំរឿង ០០២/០២ មានសមាសភាពចៅក្រមដដែល ដែលបានប្រកាសសាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០២/០១ លោក ខៀវ សំផន ត្រូវផ្តោតអារម្មណ៍លើការធ្វើយ៉ាងណាឱ្យតុលាការកំពូលបដិសេធទឡ្ហីករណ៍លើអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់របស់អង្គជំនុំជម្រះ ដែលឈានទៅដល់ការផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគាររូបលោកអស់មួយជីវិត។

៤. លោក ខៀវ សំផន បានបង្ហាញឆន្ទៈសុខចិត្តនៅមន្ទីរឃុំឃាំង ដើម្បីធ្វើការលើសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ ដូចដែលគាត់បាន និងកំពុងធ្វើ តាំងពីពេលប្រកាសការផ្តន្ទាទោសលើរូបគាត់មក។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារគាត់ដឹងថាគាត់មិនអាចប្រឆាំងនឹងការបង្ខំឱ្យមកបង្ហាញខ្លួនក្នុងសវនាការបាន គាត់បានបង្គាប់ឱ្យមេធាវីរបស់គាត់ប្រើប្រាស់ពេលវេលា និងមធ្យោបាយទាំងអស់ ទៅលើបណ្តឹងសាទុក្ខរហូតដល់ពេលបញ្ចប់ការតាក់តែងសារណាជាភាសាបារាំង។

៥. មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន ធ្លាប់បានបញ្ជាក់រួចមកហើយថា ជម្រើសដ៏លំបាកនេះ គឺដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់ជនជាប់ចោទឱ្យបានប្រសើរបំផុត។ មេធាវីការពារក្តីបានជម្រាបជូនអង្គជំនុំជម្រះថា ខ្លួននឹងគោរពតាមការបង្គាប់របស់លោក ខៀវ សំផន ដោយចំណាយពេលវេលាទាំងអស់ ដែលបានផ្តល់ឱ្យក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន សម្រាប់ការតាក់តែងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤[5]។

៦. នៅថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានរៀបចំកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការ

---

[4] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E1/242.1** ទំព័រ ៥៣ ដល់ទំព័រ ៥៦ ចន្លោះម៉ោង [14.04.10] ដល់ [14.18.24]។

[5] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E1/242.1** ទំព័រ ៥៦ ដល់ទំព័រ ៦១ ចន្លោះម៉ោង [14.18.24] ដល់ [14.38.12]។

ដែលមានរបៀបវារៈពាក់ព័ន្ធនឹងតែការជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿង ០០២/០២។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានចូលរួមនោះទេ ដោយសារតែជាប់រវល់នឹងការតាក់តែងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ។ បន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំនោះ អង្គជំនុំជម្រះបានព្រមានដល់មេធាវីការពារក្តីទាំងពីរក្រុម និងបានកោះហៅភាគីឲ្យចូលរួមកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការថ្មីមួយទៀត នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤។ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនោះ លោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ បានពន្យល់ជាថ្មីម្តងទៀតអំពីគោលជំហររបស់ខ្លួនក្នុងការមិនធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ការងារតាក់តែងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ។ អង្គជំនុំជម្រះបានប្រកាសថានឹងចេញសេចក្តីសម្រេចមួយ នាពេលឆាប់ៗខាងមុខ។

៧. លោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ បានដឹងពីសេចក្តីសម្រេចនេះ ដែលបានចេញនៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ E320/1 (“សេចក្តីសម្រេច”) បន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤[6]។

៨. តាមរយៈឯកសារនេះ លោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ មានបំណងបញ្ជាក់សាជាថ្មីម្តងទៀត អំពីជម្រើសរបស់ខ្លួនក្នុងការមិនចូលរួមសវនាការលើសំណុំរឿង ០០២/០២ ដរាបណាខ្លួនមិនទាន់បញ្ចប់ការតាក់តែងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ ពោលគឺ រហូតដល់ថ្ងៃទី ២៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤ ពីព្រោះថា នេះគឺជាកាលបរិច្ឆេទចុងក្រោយដែលបានកំណត់ដោយតុលាការកំពូល[7]។

៩. មេធាវីការពារក្តីជំទាស់ទាំងស្រុងទៅនឹងមតិ និងទឡ្ហីករណ៍ ដែលលើកឡើងក្នុងសេចក្តីសម្រេច។

១- “ការព្រមាន”

១០. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះបញ្ជាក់ថា មេធាវីការពារក្តីលោក ខៀវ សំផន បាន

---

[6] សេចក្តីសម្រេចបន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E320/1** (“សេចក្តីសម្រេច”)។

[7] សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពន្យាររយៈពេល និងបន្ថែមចំនួនទំព័រ សម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ និងសារណាតប ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **F9**។

ចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការ *"ក្រោយពីទទួលការព្រមាន"*[8]។

១១. មេធាវីការពារក្តីសូមរំឭកដល់អង្គជំនុំជម្រះថា មេធាវីការពារក្តីម្ចាស់ការលើរបៀបរៀបចំការងារ និងរបៀបការពារផលប្រយោជន៍របស់កូនក្តីឱ្យបានប្រសើរបំផុត។ មេធាវីការពារក្តីយល់ឃើញថា អង្គជំនុំជម្រះមិនមែនជាអ្នកធានា ឬជាអ្នកគ្រប់គ្រងលើក្រមសីលធម៌របស់មេធាវីការពារក្តីនោះទេ ហើយក៏មិនអាចព្រមានដល់មេធាវីការពារក្តីបានឡើយ។ សូមរំឭកថា មេធាវីការពារក្តីបានបង្ហាញអំពីគោលជំហររបស់ខ្លួន នៅក្នុងសវនាការកាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ដោយបានជម្រាបជូនអង្គជំនុំថា ខ្លួននឹងអវត្តមានក្នុងសវនាការនានា នាពេលខាងមុខ។

១២. ដូច្នេះ អវត្តមាននាពេលនោះ មិនមែនជាការបង្កភាពរាំងស្ទះដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនោះទេ គឺជាការពន្យល់ថា មេធាវីការពារក្តីនឹងមិនចូលរួមក្នុងសវនាការ ដែលរៀបចំ និងប្រព្រឹត្តទៅ ដោយប៉ះពាល់ដល់នីតិវិធីប្តឹងសាទុក្ខដ៏សំខាន់សម្រាប់លោក ខៀវ សំផន នោះឡើយ។ ការចូលរួមនោះមិនសូវមានសារៈសំខាន់នោះទេ ពីព្រោះវារំលោភលើសេចក្តីបង្គាប់ដ៏ច្បាស់លាស់របស់ជនជាប់ចោទ។ ក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌបែបនេះហើយទើបមេធាវីការពារក្តីបានអវត្តមាន ក្នុងកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការ កាលពីថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ដែលមានរបៀបវារៈពាក់ព័ន្ធតែសំណុំរឿង ០០២/០២ ដោយសារតែខ្លួនជាប់រវល់ក្នុងការតាក់តែងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ។

១៣. ប្រសិនបើមេធាវីការពារបានបង្ហាញខ្លួន ក្នុងកិច្ចប្រជុំ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ក៏ព្រោះតែខ្លួនត្រូវពន្យល់ម្តងទៀតឱ្យបានច្បាស់អំពីគោលជំហរ ដែលអង្គជំនុំជម្រះទំនងជាមិនយល់។ ជាក់ស្តែង នៅក្នុងលិខិតព្រមាន នៅពេលនិយាយពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការនៅថ្ងៃទី ២១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ អង្គជំនុំជម្រះបានប្រកាសថា មេធាវី *"មិនមានវត្តមាន ដោយមិនផ្តល់ហេតុផលសមស្របសម្រាប់អវត្តមានរបស់ពួកគេ"*[9]។

១៤. នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកាលពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ មេធាវីការពារក្តីបានពន្យល់ឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ

---

[8] សេចក្តីសម្រេច **E320/1** កថាខណ្ឌ ១។

[9] ការព្រមានដល់មេធាវីការពារក្តី នួន ជា និង ខៀវ សំផន ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E320** កថាខណ្ឌ ៤, កថាខណ្ឌ ៨។

យល់ថា ការមានៈចង់បង្ខំបើកសវនាការលើសំណុំរឿង ០០២/០២ ក្នុងពេលកំពុងរៀបចំបណ្ដឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមលើសំណុំរឿង ០០២/០១ គឺជាការរំលោភលើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់លោក ខៀវ សំផន។ ក្នុងឱកាសនោះ មេធាវីការពារក្ដីក៏បានរំឭកផងដែរអំពីអត្ថបទជាមូលដ្ឋានពាក់ព័ន្ធនឹងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ ដែលរារាំងមេធាវីមិនឲ្យធ្វើអំពើដែលខ្លួនយល់ឃើញថាផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍របស់កូនក្ដី[10]។

២- ភាពធំធេងរបស់លោក ខៀវ សំផន សម្រាប់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពីរក្នុងពេលដំណាលគ្នា

១៥. ក្នុងកថាខណ្ឌ ៤ នៃសេចក្ដីសម្រេច អង្គជំនុំជម្រះលើកឡើងថា៖
"កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតាមផ្លូវច្បាប់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ ពាក់ព័ន្ធនឹងការជំនុំជម្រះក្ដីនៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងផង និងបណ្ដឹងសាទុក្ខផង។ ជនជាប់ចោទមិនមានលទ្ធភាពជ្រើសរើសរវាងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីណាមួយ ក្នុងចំណោមកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីទាំងពីរនេះនោះទេ ពីព្រោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនីមួយៗសុទ្ធតែជាកាតព្វកិច្ច ទោះបីជាក្នុងរយៈពេលមួយមានកំណត់ក្ដី"។

១៦. មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន សូមបញ្ជាក់ជូនអង្គជំនុំជម្រះថា បញ្ហាមិនមែននៅត្រង់ថាតើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី "មិនមែនជាកាតព្វកិច្ច" ឬជាកាតព្វកិច្ចនោះទេ គឺនៅត្រង់ថាតើ លោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ មានពេលធ្វើការលើកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពីរក្នុងពេលដំណាលគ្នា ដែរឬទេ និងថាតើការដាក់ល័ក្ខខ័ណ្ឌកំហិតបែបនេះរំលោភដល់សិទ្ធិរបស់លោក ខៀវ សំផន ក្នុងការទទួលបានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីត្រៀមរៀបចំការពារខ្លួន ដែរឬទេ។

១៧. មេធាវីការពារក្ដីចាំបាច់ត្រូវតែរំឭកថា ដូចអនុសញ្ញាអន្តរជាតិនានាស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្សដែរ រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា កិច្ចព្រមព្រៀង និងច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក ទទួលស្គាល់ថា ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិមានពេលវេលា និងមធ្យោបាយគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីត្រៀមរៀបចំការពារខ្លួន[11]។ សិទ្ធិនេះត្រូវបាន

---

[10] ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E1/244.1** ទំព័រ ៣៥ ដល់ទំព័រ ៣៧ ចន្លោះម៉ោង [11.08.07] ដល់ [11.15.58], ទំព័រ ៤០ ដល់ទំព័រ ៤១ ចន្លោះម៉ោង [11.23.40] ដល់ [11.29.24]។

[11] មាត្រា ១៤(៣)(ខ) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, មាត្រា ៦ នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្ដីពីការការពារសិទ្ធិ និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន, មាត្រា ៣១ និងមាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ("រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា"),

ទទួលស្គាល់ដោយតុលាការកំពូល ទុកដូចជា *“ការអនុវត្តសិទ្ធិឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និងមានអត្ថន័យក្នុងការប្តឹងសាទុក្ខ”*[12]។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការពិសេសក៏ទទួលស្គាល់សិទ្ធិនេះផងដែរ ហើយបានបន្ថែមថា *“អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវជួយជ្រោមជ្រែងឱ្យអស់ពីលទ្ធភាព នៅពេលភាគីណាមួយស្នើសុំឱ្យជួយក្នុងការបង្ហាញរឿងក្តីរបស់ខ្លួន”*[13]។ ជាក់ស្តែង យោងតាមយុត្តិសាស្ត្រចំណាស់ និងនៅមានសុពលភាពរបស់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ថៅក្រុមមានករណីយកិច្ចធានានូវការគោរពសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន និងធានា *“សិទ្ធិជាក់ស្តែង និងពិតប្រាកដ មិនមែនសិទ្ធិទ្រឹស្តី ឬសិទ្ធិស្រមើស្រមៃនោះទេ”*[14]។

១៨. ផ្ទុយទៅវិញ សេចក្តីសម្រេចមិនឆ្លើយតបទាល់តែសោះទៅនឹងកង្វល់ជាចម្បងទាំងនេះ។ សេចក្តីសម្រេចខំប្រឹងផ្អែកលើយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិមួយ (មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ) ខណៈដែលតាមការពិត គ្មានជនជាប់ចោទណាម្នាក់ នៅចំពោះមុខតុលាការអន្តរជាតិ ត្រូវបានរុញច្រានឱ្យធ្លាក់ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះនោះទេ។ ស្ថានភាពបែបនេះកើតចេញយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតពីសេចក្តីសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងរឿងក្តីនេះ (សេចក្តីសម្រេចដែលរងនូវការជំទាស់)។

១៩. ម្យ៉ាងវិញទៀត នេះគឺជាមូលហេតុមួយក្នុងចំណោមមូលហេតុនានា ដែលតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិជៀសវាងបំបែកសំណុំរឿងដែលមានទំហំធំធេងបែបនេះ។

២០. ច្បាស់ណាស់ថា ទាំងនៅក្នុងការបដិសេធសំណើសុំឱ្យពិចារណាឡើងវិញលើដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ ទាំងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេច អង្គជំនុំជម្រះមិនបាននិយាយទាល់តែសោះដល់យុត្តិសាស្ត្រ

មាត្រា ១៣(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា នូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើង នៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (“កិច្ចព្រមព្រៀង”), មាត្រា ៣៥ ថ្មី នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក។

[12] ឧទាហរណ៍៖ សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំការបញ្ជាក់បំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ ឯកសារ **E284/2/1/2** កថាខណ្ឌ ៦ និងកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ១២ និង ១៣។

[13] Nahimana *និងអ្នកឯទៀត ទល់នឹងរដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្តីលេខ ICTR-99-52-A សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ កថាខណ្ឌ ២២០ និងកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ៥៣២ និង ៥៣៣។

[14] រឿងក្តី *Airey* ទល់នឹងប្រទេសអៀរឡង់ សំណើលេខ 6289/73 សាលដីកាលើអង្គសេចក្តី ចុះថ្ងៃទី ០៩ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៧៩ កថាខណ្ឌ ២៤។

Mladic ដែលមេធាវីការពារក្ដីយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានបង្អែក[15]។ យុត្តិសាស្ត្រនេះស្ទើរតែដូចគ្នាទៅនឹងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននេះ ពីព្រោះវាជាបញ្ហានៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។ ក៏ប៉ុន្តែ ខណៈដែលអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថាការប្រព្រឹត្តទៅក្នុងពេលដំណាលគ្នានៃនីតិវិធីពីរ គឺជាកាតព្វកិច្ច យុត្តិសាស្ត្រ *Mladic* យល់ឃើញថា ការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីបង្កឲ្យមាន<u>ភាពប៉ះទង្គិចគ្នា</u>យ៉ាងពិតប្រាកដ រវាងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពីរ៖

៣១. អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការបំបែក និងការដំណើរការជំនុំជម្រះក្ដីពីរ អាចបង្កព្យសនកម្មដល់ជនជាប់ចោទ ជាពិសេស<u>លទ្ធភាពក្នុងការចូលរួមដោយផ្ទាល់</u>ក្នុងការរៀបចំការពារខ្លួនសម្រាប់ការជំនុំជម្រះទីពីរ។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា <u>ការចូលរួមក្នុងការត្រៀមលក្ខណៈមុនការជំនុំជម្រះនៃរឿងក្ដីមួយ ដោយចូលរួមក្នុងពេលដំណាលគ្នាទៅក្នុងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះ ឬប៉ុងសាទុក្ខនៃរឿងក្ដីទីមួយ អាចធ្វើឲ្យជនជាប់ចោទរ៉ាប់រងបន្ទុកធ្ងន់ធ្ងរពេកយ៉ាងអយុត្តិធម៌ និងកម្រិតលទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងការចូលរួមប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក្នុងរឿងក្ដីទីមួយ ឬទីពីរ</u>។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា <u>ការបែងចែកពេលវេលា និងការយកចិត្តទុកដាក់ ដែលជនជាប់ចោទត្រូវការដើម្បីចូលរួមក្នុងការការពារក្ដីរបស់គាត់ ក្នុងរឿងក្ដីទាំងពីរ អាចធ្វើឲ្យការចូលរួមរបស់គាត់មិនសូវមានប្រសិទ្ធភាព និងតម្រូវជាចាំបាច់ឲ្យបន្ថយល្បឿនកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសម្រាប់រឿងក្ដីទាំងពីរ</u>។ ជាចុងក្រោយ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការពិចារណាជាក់ស្ដែងនៃរឿងក្ដីទាំងពីរ ដូចជា តម្រូវការក្នុងការជួល និងសម្របសម្រួលមេធាវីការពារក្ដីពីរក្រុម <u>ក៏នឹងបង្កភាពស្មុគស្មាញផងដែរដល់លទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងការចូលរួមក្នុងការរៀបចំការពារខ្លួន ក្នុងរឿងក្ដីនីមួយៗ ហើយរឹតតែពន្យឺតកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្ដីដែលបានបំបែក</u>។

៣២. ខណៈពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះទទួលស្គាល់សារណារបស់អយ្យការថា ការកំណត់ពេលវេលា

---

[15] សំណើជាបន្ទាន់សុំឲ្យពិចារណាឡើងវិញ លើដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ សម្រាប់សវនាការលើអង្គសេចក្ដី ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E314/5/1** កថាខណ្ឌ ១៣, ប្រតិចារឹកសវនាការ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E1/244.1** ទំព័រ ១៨ ប្រហែលម៉ោង [09.34.13], *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* *Ratko Mladic* រឿងក្ដីលេខ IT-09-92-PT សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរួមរបស់រដ្ឋអាជ្ញា សុំបំបែកដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ដំណើរការជំនុំជម្រះក្ដីដាច់ដោយឡែកពីគ្នា និងកែប្រែដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ("យុត្តិសាស្ត្រ *Mladic*") កថាខណ្ឌ ៣១ និង កថាខណ្ឌ ៣២។

នៃការជំនុំជម្រះទីពីរអាចត្រូវបានពែលព្រែ ដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបាន ពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ទទ្បីករណ៍នៃការពន្យារ ពេលជំនុំជម្រះទីពីរ ដោយផ្អែកលើករណីនៃការជំនុំជម្រះទីមួយ អាចបង្កព្យសនកម្មស្មើគ្មាដល់សិទ្ធិ របស់ជនជាប់ចោទក្នុងការជំនុំជម្រះ ដោយគ្មានពន្យារពេល។ មេធាវីការពារក្តីបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ នៅក្នុងសារណារបស់ខ្លួនថា ជនជាប់ចោទត្រៀមខ្លួនដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបទចោទទាំងមូល ដែល គាត់កំពុងតែប្រឈម។ <u>ក្នុងករណីដំណើរការបណ្តឹងសាទុក្ខយូរ ការពន្យារជាសក្តានុពលនៃការជំនុំ ជម្រះទីពីរនេះអាចនឹងមានកម្រិតខ្ពស់</u>។ សិទ្ធិក្នុងការមានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការពារ ខ្លួនឱ្យបានសមស្រប និងសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះ ដោយគ្មានពន្យារពេល គឺជាសិទ្ធិ រដ្ឋមានរបស់ជនជាប់ចោទ។ អង្គជំនុំជម្រះមិនយល់ស្របទេថាសិទ្ធិទាំងនេះគួរតែមានការប៉ះទង្គិច គ្នានោះទេ ប្រសិនបើអាចជៀសវាងបាន ហើយអង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការបំបែក និងការ ដំណើរការជំនុំជម្រះក្តីពីរ អាចបង្កឱ្យមានការប៉ះទង្គិច ដែលមិនមាន នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។

២១. ដូចដែលមេធាវីការពារក្តីបានបញ្ជាក់ជាច្រើនលើកច្រើនសាររួចមកហើយ ការវិភាគធ្វើឡើងដោយ ចៅក្រមនៅក្នុងរឿងក្តី *Mladic* គឺកាន់តែបង្ហាញឱ្យឃើញពីភាពពាក់ព័ន្ធនៅពេលដែលជនជាប់ ចោទ មានអាយុ ៨៣ ឆ្នាំ ជាក់ស្តែងដូចជានៅក្នុងករណីរបស់ លោក ខៀវ សំផន។

២២. ដូច្នេះវាពិតជាមិនអាចប្រកែកបានឡើយដែលថា លោក ខៀវ សំផន ដែលកំពុងត្រូវបានដាក់ឱ្យ ស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពនៃគំនាបពីរដំណាលគ្នាបែបនេះ មានហេតុផលក្នុងការសម្រេចជ្រើសយកការ ផ្តោតកម្លាំងរបស់គាត់លើការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ជាពិសេសនៅពេល ដែលរឿងក្តីនេះត្រូវបានចាត់ទុកយ៉ាងហោចណាស់ដោយអង្គជំនុំជម្រះថាជា "មូលដ្ឋាន" នៃរឿងក្តី បន្ទាប់[16]។

៣- <u>យុត្តិសាស្ត្រយោងដោយអង្គជំនុំជម្រះនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន គឺមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធ</u>

២៣. នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី៤ ដដែល នៃសេចក្តីសម្រេច អង្គជំនុំជម្រះបានអះអាងថា៖

[16] ឧទាហរណ៍ សូមមើលឯកសារថ្មីៗនេះ៖ សេចក្តីបញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីផលវិបាកនៃការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **E318** កថាខណ្ឌ ១។

"[...] ការលើកឡើងថា សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទដើម្បីចូលរួមឲ្យបានពេញលេញនៅក្នុងការការពារខ្លួនត្រូវបានរំលោភ ដោយសារជនជាប់ចោទមិនអាចចំណាយពេលវេលាទាំងអស់របស់គាត់ ដើម្បីបំពេញការងារទៅលើបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ គឺជាការលើកឡើងផ្ទុយទៅនឹងយុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ"។

២៤. អង្គជំនុំជម្រះបានបង្ហាញយុត្តិសាស្ត្រចំនួនពីររបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ដែលត្រូវបានសន្មតថាបានបដិសេធពីសុពលភាពនៃទឡ្ហីករណ៍របស់មេធាវីការពារក្តី (រឿងក្តី *Boskoski* ឆ្នាំ ២០០៨ និងរឿងក្តី *Popovic* ឆ្នាំ ២០១០)[17]។

២៥. ដើម្បីយល់ឲ្យបានច្បាស់ពីយុត្តិសាស្ត្រទាំងពីរនេះ និងភាពមិនអាចអនុវត្តបានរបស់វាទៅលើស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននេះ ជាបឋម គេត្រូវបញ្ជាក់ឲ្យច្បាស់ថាវាជាស្ថានភាពដែលនៅក្នុងនោះ ជនជាប់ចោទស្នើសុំរយៈពេលធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយត្រូវរង់ចាំទទួលបានការបកប្រែសាលក្រមដែលរងបណ្តឹងសាទុក្ខ ជាភាសាដែលជនជាប់ចោទអាចយល់បាន។ នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រទាំងពីរនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានបដិសេធផ្តល់ជូនពេលវេលាដែលស្នើសុំ ដោយពិចារណាឃើញថា៖

> "*នៅពេលដែលប្តឹងសាទុក្ខ បន្ទុកសំខាន់គឺស្ថិតនៅលើមេធាវីក្នុងការរៀបចំសារណា ពីព្រោះថាគាត់មានជំនាញផ្នែកច្បាប់ដើម្បីផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់ជូនអ្នកប្តឹងសាទុក្ខ ថាតើអាចមានអត្ថិភាពកំហុសឆ្គងអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុណាមួយឬអត់*"[18]។

២៦. នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះបានប្រើប្រាស់យុត្តិសាស្ត្រទាំងនេះដើម្បីគាំទ្រអំណះអំណាងរបស់ខ្លួន ដែលលើកឡើងថាបន្ទុកនៃការរៀបចំបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវធ្លាក់ជាពិសេសទៅលើ

---

[17] សេចក្តីសម្រេច **E320/1** កថាខណ្ឌ ៤ កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ៣៖ រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* Boskoski *និង* Tarculovski រឿងក្តីលេខ IT-04-82-A *សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់* Johan Tarculovski *សុំពន្យារពេលវេលាដើម្បីដាក់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ* ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៨ ("យុត្តិសាស្ត្រ *Boskoski* "), រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* Popovic *និងអ្នកឯទៀត* រឿងក្តីលេខ IT-05-00-A *សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពន្យារពេលវេលា និងចំនួនទំព័រលើសការកំណត់* ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ("យុត្តិសាស្ត្រ *Popovic* ")។

[18] យុត្តិសាស្ត្រ *Boskoski* ទំព័រ ២ និងយុត្តិសាស្ត្រ *Popovic* ទំព័រ ៤។

មេធាវីការពារក្ដី ជាហេតុធ្វើឱ្យការចូលរួមរបស់លោក ខៀវ សំផន មិនសូវមានសារៈសំខាន់ អាស្រ័យហេតុនេះ ជនជាប់ចោទអាចធ្វើអ្វីផ្សេងក្រៅពីនេះ។

២៧. តាមការពិត យុត្តិសាស្ត្រទាំងនេះមិនសូវពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នដែលមើលទៅមានលក្ខណៈដូចគ្នាជាងទៅនឹងស្ថានភាពដែលបានលើកឡើងរួចមកហើយនៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្រក្នុងរឿងក្ដី *Mladic* ដែលបញ្ហាពិតប្រាកដស្ថិតនៅលើការបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី។

២៨. លើសពីនេះទៅទៀត យុត្តិសាស្ត្រទាំងអស់នេះមិនសូវជាមានភាពពាក់ព័ន្ធនោះទេ ព្រោះថាអង្គជំនុំជម្រះដដែលតែមួយ (អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការពិសេស) បានចេញសេចក្ដីសម្រេចផ្សេងៗទៀតដែលមានចំនួនច្រើនជាង ហើយដែលសេចក្ដីសម្រេចមួយចំនួនត្រូវបានចេញនាពេលថ្មីៗនេះ មកបន្ថយឥទ្ធិពល និងថែមទាំងបដិសេធនូវអំណះអំណាងរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដែលយើងនឹងមើលឃើញនៅក្នុងផ្នែកបន្តបន្ទាប់ទៀត (ផ្នែកទី ៤ និងទី ៥)។

២៩. ម្យ៉ាងវិញទៀត យុត្តិសាស្ត្រទាំងពីរដែលយោងដោយអង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវបានចេញនៅក្នុងបរិបទមួយដែលខុសគ្នាទាំងស្រុងពីបរិបទរបស់ អ.វ.ត.ក ហើយការអាននូវសេចក្ដីសម្រេចទាំងនេះអាចឱ្យគេយល់បានថា គឺធាតុផ្សំមួយក្នុងចំណោមនៃធាតុផ្សំបរិបទទាំងនោះ ត្រូវបានយកមកប្រើជាមូលដ្ឋាននៃសេចក្ដីសម្រេចទាំងពីរនេះ។

៣០. ដូច្នេះ នៅក្នុងយុត្តិសាស្ត្ររឿងក្ដី *Boskoski* និង *Popovic* វាបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ពីលទ្ធភាពក្នុងការកែប្រែសេចក្ដីជូនដំណឹង និង/ឬ សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ បន្ទាប់ពីការដាក់នូវឯកសារទាំងអស់នោះ ដោយអនុលោមទៅតាមច្បាប់ជាធរមាន។ ដូច្នេះ វាបានរំឭកយ៉ាងច្បាស់ថាម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខនៅតែអាចស្នើសុំការអនុញ្ញាតធ្វើការកែប្រែ ឬបំពេញបន្ថែមសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួនក្រោយពីបានអានសាលក្រមបកប្រែជាភាសារបស់ពួកគេ និងបន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាជាមួយមេធាវីរបស់ខ្លួន[19]។

[19] យុត្តិសាស្ត្រ *Boskoski* ទំព័រ ២ ដល់ទំព័រ ៣, យុត្តិសាស្ត្រ *Popovic* ទំព័រ ៤ ដល់ទំព័រ ៥។

៣១. យ៉ាងណាមិញ អង្គជំនុំជម្រះបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ថាលទ្ធភាពក្នុងការស្នើសុំអនុញ្ញាតកែប្រែសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និង/ឬ សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ ពុំមាននោះទេនៅ អ.វ.ត.ក។

៣២. ដូច្នេះ យុត្តិសាស្ត្រទាំងពីរនេះ ដែលខុសគ្នាទៅនឹងយុត្តិសាស្ត្រក្នុងរឿងក្ដី *Mladic* គឺមិនមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងពិតជាមិនអាចធ្វើឲ្យលោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ ផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការងារបណ្ដឹងសាទុក្ខដ៏មានសារៈសំខាន់ ដោយទុកឲ្យសវនាការក្នុងសំណុំរឿងទីពីរ ឬដែលជារឿងក្ដីបន្ទាប់បន្សំមករំខាននោះទេ។

៤- <u>យុត្តិសាស្ត្រផ្សេងៗទៀតរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នៃតុលាការពិសេសនានា</u>

៣៣. ដូចដែលបានបញ្ជាក់ពីខាងដើម គឺវានៅមានសេចក្ដីសម្រេចផ្សេងៗទៀតរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំពេលវេលារបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីសម្រាប់ការដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ។

៣៤. អ្វីដែលគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការកត់សម្គាល់នោះគឺថា នៅក្នុងករណីជាច្រើន ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបដិសេធពន្យាររយៈពេលកំណត់សម្រាប់ការដាក់សេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ ក្រោមហេតុផលនៃការពុំមានការបកប្រែសាលក្រមជាភាសាដែលជនជាប់ចោទអាចយល់បាន អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងយល់ព្រមពន្យាររយៈពេលកំណត់នេះដើម្បីការងាររៀបចំសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ។

៣៥. ដូចគ្នាទៅនឹងយុត្តិសាស្ត្រក្នុងរឿងក្ដី *Boskoski* ឆ្នាំ ២០០៨ និងរឿងក្ដី *Popovic* ឆ្នាំ ២០១០ សេចក្ដីសម្រេចទាំងនេះផ្អែកលើការណ៍ដែលថា នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា និងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី មេធាវីដែលបានធ្វើការជាមួយកូនក្ដីរបស់ខ្លួន តែងតែមានលទ្ធភាពស្នើសុំកែប្រែមូលដ្ឋាននៃបណ្ដឹងសាទុក្ខដែលមាននៅក្នុងសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីបណ្ដឹងសាទុក្ខ។

៣៦. នៅទីនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ដែលបានផ្ដល់រយៈពេលបន្ថែមសម្រាប់ការសរសេរសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ (និងសម្រាប់ការឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់រដ្ឋអាជ្ញា ក្នុងករណីផ្សេងទៀត) បានរំឭកចំនុចមួយថាជនជាប់ចោទត្រូវមានលទ្ធភាពសន្ទនាជាមួយមេធាវីរបស់ខ្លួន ("*consult with*") និងដាក់ចេញជា*អនុសាសន៍ចាំបាច់ និងឯកភាពជាស្ថាពរលើសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខរបស់ខ្លួន*' ជាក់ស្ដែងដូចជានៅក្នុងករណីយុត្តិសាស្ត្រទាំងប្រាំមួយក្នុងរឿងក្ដី *Gatete, Hategekimana* និង *Kanyarukiga* ឆ្នាំ ២០១១ ឬក៏នៅក្នុងរឿងក្ដី *Nizeyimana, Ndahimana* និង *Karemera* ឆ្នាំ ២០១២[20]។

៣៧. លោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ កំពុងស្ថិតនៅច្បាស់ណាស់ក្នុងដំណាក់កាលនៃការរៀបចំសារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ ក្នុងសំណុំរឿងមួយដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញបំផុត។ ម្យ៉ាងវិញទៀត វាគឺជាចំណុចសំខាន់មួយនៃសំអាងហេតុរបស់តុលាការកំពូលក្នុងការផ្ដល់ពេលវេលាកំណត់បន្ថែមសម្រាប់ការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ។ តុលាការកំពូលបានលើកឡើងដូច្នេះថា៖
"[...] អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលយល់ឃើញថា រយៈពេល ៦០ ថ្ងៃ ដែលមានកំណត់នៅក្នុងវិធាន ១០៧ ៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងនោះ មិនគ្រប់គ្រាន់ឡើយសម្រាប់ នួន ជា និង ខៀវ សំផន ក្នុងការ

---

[20] រឿងក្ដី *Kanyarukiga ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្ដីលេខ ICTR-02-78-*A សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ Gaspard Kanyarukiga សុំពន្យាររយៈពេលដាក់សារណារបស់ម្ចាស់បណ្ដឹងសាទុក្ខ និងសុំពន្លឿនការបកប្រែសាលក្រមជាភាសា* Kinyarwanda ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ ៣, រឿងក្ដី *Hategekimana ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្ដីលេខ ICTR-00-55B-A សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើលើកទីពីររបស់ Ildéphonse Hategekimana សុំឱ្យពន្យារពេលវេលាកំណត់ក្នុងការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៦ និង ៧, រឿងក្ដី *Gatete ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្ដីលេខ ICTR-00-61-A *សេចក្ដីសម្រេចលើការពន្យារពេលវេលាកំណត់* ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ៦ ដល់កថាខណ្ឌ ៨, រឿងក្ដី *Karemera និងអ្នកឯទៀត ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្ដីលេខ ICTR-98-44-A *សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើសុំពន្យារពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ* ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ កថាខណ្ឌ ៧, រឿងក្ដី *Ndahimana ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្ដីលេខ ICTR-01-68-A *សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ Grégoire Ndahimana សុំពន្យារពេលវេលាកំណត់ក្នុងការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ និងសារណាតបរបស់ខ្លួន* ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ២, រឿងក្ដី *Nizeyimana ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* រឿងក្ដីលេខ ICTR-00-55C-A *សេចក្ដីសម្រេចលើសំណើរបស់ Ildéphonse Nizeyimana សុំពន្យារពេលវេលាកំណត់ក្នុងការដាក់សារណាបណ្ដឹងសាទុក្ខ* ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២ ទំព័រ ២។

ប្តឹងសាទុក្ខប្រកបដោយអត្ថន័យប្រឆាំងនឹងសាលក្រមដែលមានទំហំធំ និងមានភាពស្មុគស្មាញដូច សំណុំរឿងបច្ចុប្បន្ននេះ”[21]។

៣៨. លើសពីនេះទៅទៀត ការអានសេចក្តីសម្រេចទាំងអស់នេះរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នៃ តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់ប្រទេសរវ៉ាន់ដា អាចឲ្យគេកត់សម្គាល់ថាចំពោះតុលាការ មួយនេះ ការរៀបចំបណ្តឹងសាទុក្ខត្រូវធ្វើឡើងក្នុងគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់ ដោយមានការ ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹងកូនក្តី[22]។ ចៅក្រមតុលាការកំពូល យល់ឃើញថាអន្តរាគមន៍របស់កូនក្តី សំខាន់ណាស់នៅក្នុងដំណាក់កាលរៀបចំសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ ដែលការយល់ឃើញនេះពិតជា មានលក្ខណៈសមហេតុផល ព្រោះថាទឡ្ហីករណ៍ទាំងឡាយនឹងត្រូវលើកមកបង្ហាញនៅក្នុងសារណា នោះ។

៣៩. ដូច្នេះ ការសិក្សាយុត្តិសាស្ត្រនេះបង្ហាញឲ្យឃើញពីកម្រិតអសុពលភាពនៃទឡ្ហីករណ៍ដែលត្រូវបាន លើកឡើងនៅចុងកថាខណ្ឌទី ៤ នៃសេចក្តីសម្រេចដែលបានព្យាយាមទាញយកហេតុផលពីការដែល ថាសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានដាក់រួចមកហើយ។

៥- យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ

៤០. គេក៏អាចស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះមើលសេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* កាលពីឆ្នាំ ២០១១ ពាក់ព័ន្ធ នឹងបញ្ហាមួយចំនួននៃការបកប្រែភាសា ដែលជាចំណុចចាប់ផ្តើមនៃរយៈពេលកំណត់នៃការធ្វើ បណ្តឹងសាទុក្ខ៖

“*វិធានការការពារអប្បបរមាមួយចំនួនគឺចាំបាច់ត្រូវមានដើម្បីធានាថា ជនជាប់ចោទ និងមេធាវីរបស់ គាត់មានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីត្រៀមរៀបចំសម្រាប់ដំណាក់កាលបន្ទាប់ប្រសិនបើជនជាប់ចោទ ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស(...)។ ប្រសិនបើ [ជនជាប់ចោទ] ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស គាត់នឹងត្រូវការរៀបចំ*

---

[21] *សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំពន្យាររយៈពេលកំណត់ និងបន្ថែមចំនួនទំព័រសម្រាប់សារណាបណ្តឹងសាទុក្ខ និងសារណាតប* ចុះ ថ្ងៃទី ៣១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤ ឯកសារ **F9** កថាខណ្ឌ ១៣ និង ១៨។

[22] សូមមើលកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រ ២០ ខាងលើ៖ សេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តី *Kanyarukiga* ទំព័រ ៣, សេចក្តីសម្រេចក្នុង រឿងក្តី *Hategekimana* កថាខណ្ឌ ៦, សេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងក្តី *Karemera* កថាខណ្ឌ ១១។

សម្រាប់ដំណាក់កាលប្តឹងសាទុក្ខនៅក្នុងរឿងក្តី(...)។ នៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីនេះ ទោះបីជាសេចក្តីសន្និដ្ឋានរួមមានខ្លឹមសារយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏សាលក្រមនឹងមានច្រើនរយទំព័រ ហើយក៏ពាក់ព័ន្ធនឹងការពិចារណាលម្អិតទៅលើបញ្ហាអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុស្មុគស្មាញយ៉ាងច្រើន។ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា វានឹងមិនយុត្តិធម៌ទេចំពោះជនជាប់ចោទ(...)ដែលតម្រូវឲ្យជនជាប់ចោទ ត្រៀមរៀបចំសម្រាប់ដំណាក់កាលពិសេសនេះនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅពេលដែលជាក់ស្តែង គាត់មិនអាចអានសាលក្រមជាភាសាអង់គ្លេសបាន"[23]។

៤១. ជាការពិតណាស់ សេចក្តីសម្រេចនេះលើកឡើងពីស្ថានភាពមួយដែលខុសគ្នាទៅនឹងស្ថានភាពនាពេលបច្ចុប្បន្ន ប៉ុន្តែយើងត្រូវកត់សម្គាល់ថាតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិពុំបានបែងចែកពីភាពខុសគ្នារវាងកូនក្តី និងមេធាវី ឬរវាងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបណ្តឹងសាទុក្ខ និងសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខនោះទេ។ បញ្ហាកើតមានជាពិសេសចំពោះជនជាប់ចោទ និងសិទ្ធិរបស់គាត់។ យ៉ាងណាក៏ដោយ វាទំនងជាចាំបាច់ក្នុងការរំឭកឡើងវិញពីចំណុចនេះ។

៦- "ការចូលរួមឲ្យបានពេញលេញ"

៤២. នៅទីបញ្ចប់ កថាខណ្ឌទី ៥ នៃសេចក្តីសម្រេចចែងថា៖

> "*អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទនៅក្នុងការចូលរួមនៅក្នុងការការពារខ្លួនចំពោះការប្តឹងសាទុក្ខ ត្រូវបានគោរពតាមរយៈការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញពីសំណាក់មេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ ដោយមានការគាំទ្រពីជនជាប់ចោទ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ការពាក់ព័ន្ធរបស់ ខៀវ សំផន នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ គឺមិនមានមូលដ្ឋានផ្លូវច្បាប់រឹងមាំសម្រាប់ឲ្យជនជាប់ចោទ ឬមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ មិនចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿង ០០២/០២ នេះទេ*"។

---

[23] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* *Thomas Lubanga Dyilo* រឿងក្តីលេខ ICC-01/04-01/06 *សេចក្តីសម្រេចលើការបកស្រាយសេចក្តីសម្រេចផ្អែកតាមវិធាន ៧៤ និងបញ្ហានីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនានា* ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១ កថាខណ្ឌ ២១ ដល់កថាខណ្ឌ ២៤ (ដោយយោងទៅសេចក្តីសម្រេចមួយលើរឿងដូចគ្នា ដែលចេញដោយចៅក្រមផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងរឿងក្តី *Bemba* ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ ២៤)។

៤៣. ដូច្នេះ មេធាវីការពារក្តីសុំការអនុញ្ញាតរំឭកអង្គជំនុំជម្រះថា មេធាវីការពារក្តីមិនអាច*"ចូលរួមឲ្យបានពេញលេញ"*ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីបណ្តឹងសាទុក្ខនោះទេ ប្រសិនបើនៅពេលដំណាលគ្នា ខ្លួនត្រូវរៀបចំ ចូលរួម និងមានវត្តមាននៅក្នុងសវនាការជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿង ០០២/០២។

៤៤. ម្យ៉ាងវិញទៀត តាមរយៈការគំរាមដាក់ទណ្ឌកម្ម[24] លើលោក ខៀវ សំផន និងមេធាវីរបស់គាត់ ដើម្បីព្យាយាមបង្ខំពួកគាត់ឲ្យចូលរួមក្នុងសវនាការលើអង្គសេចក្តីក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ អង្គជំនុំជម្រះមិនត្រឹមតែបង្អាក់លោក ខៀវ សំផន ក្នុងការ*"ចូលរួមឲ្យបានពេញលេញ"*ក្នុងការរៀបចំបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់គាត់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះថែមទាំងបានបំបាត់ចោលនូវអត្ថប្រយោជន៍លើពេលវេលាបន្ថែមដែលបានសម្រេចផ្តល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល។ អង្គជំនុំជម្រះបានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ លោក ខៀវ សំផន ក្នុងការទទួលបានពេលវេលាចាំបាច់ក្នុងការការពារខ្លួន ក្នុងក្របខណ្ឌនៃការធ្វើបណ្តឹងសាទុក្ខ ដែលជាជម្រើសចុងក្រោយរបស់គាត់តែមួយគត់ប្រឆាំងនឹងការផ្តន្ទាទោសរូបគាត់ឲ្យជាប់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។

៤៥. គ្មានតុលាការអន្តរជាតិ ឬតុលាការអន្តរជាតូបនីយកម្មណាមួយ មុនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង របស់ អ.វ.ត.ក បានធ្វើសេចក្តីសម្រេចដែលប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិការពារខ្លួនរបស់ជនជាប់ចោទដូច្នេះនោះទេ។ មេធាវីការពារក្តីមិនអាចរួមចំណែករំលោភសិទ្ធិដែលសំខាន់ៗជាងគេទាំងឡាយរបស់ លោក ខៀវ សំផន ដោយតុលាការមួយដែលត្រូវធ្វើជាគំរូសម្រាប់សហគមន៍អន្តរជាតិ តាមរយៈការចូលរួមមិនពេញលេញ និងបង្ខំនោះទេ។

ផ្អែកតាមសំអាងហេតុខាងលើនេះ

៤៦. លោក ខៀវ សំផន សូមជម្រាបអង្គជំនុំជម្រះ និងភាគីទាំងអស់ឲ្យបានជ្រាបថា ជំហររបស់គាត់នៅរក្សាដដែល ហើយមេធាវីរបស់គាត់នឹងមិនចូលរួមសវនាការជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿង០០២/០២ នៅមុនការបញ្ចប់ការសរសេរសារណាបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់គាត់នោះទេ។

[24] សេចក្តីសម្រេច **E320/1** កថាខណ្ឌ ១១។

	មេធាវី គង់ សំអុន	រាជធានីភ្នំពេញ	
	មេធាវី Anta GUISSÉ	ទីក្រុងប៉ារីស	
	មេធាវី Arthur VERCKEN	ទីក្រុងប៉ារីស	